

DEBRECENI PROTESTÁNS LAP

EGYHÁZI ÉS ISKOLAI HETI KÖZLÖNY.

DEBRECEN VÁROS KÖNYV-
NYOMDA-VÁLLALATA,

ahova a lap szétküldésére vonat-
kozó felszólamlások küldendők. ::

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, má-fél íven.

Előfizetési ár: egész évre 12 kor., félévre 6 kor.

Egyes szám ára 30 fillér.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVA-
TAL DEBRECEN, NYOMTATÓ-
UTCA 9. SZÁM,

ahova a lap szellemi és anyagi ügyeire vonat-
kozó összes közlemények, kéziratok, előfize-
részek és hirdetési díjak küldendők. ::

Ébredjetek.

„Itt az óra, hogy az álmából
felserkenjünk”. Róm. 13. 11.

Melyik óra? A keresztyénség ideje. Pál apostol szerint az emberiség Jézus előtt csak aludt. Ebből áll az egész története. Ha valaki Pál atyát személté mondia, hogy voltak az emberiség életében már Jézus előtt is hajnatouasok! Megmosolyogja. Pedig milyen katonai, ipari, kereskedelmi, tudományos és művészvilág veszi körül! A görög és római művelődés minden esodája. Talán nem lát ez a Pál, hogy avasról beszél? Hogy tolongnak az efézusi kikötőben a roppant kereskedelmi hajók. Hogy künd, vetélikedik Istmoson az ifjúság. A nemzet diszevirága! Bátor szívében, gránit természetben mindenik egész világot hord. És hogy alkotnak maguknak tudósok, írók, művészek műveikkel örökkévalóságot! Hát nem lát ez a Pál? Lát. Epp ezért ítélt így: „Az emberiség alszik”. Álmai vannak csak. Nagy, szép, harcias, politikai, művészi, filozófiai álmai. Mert alszik. Nem eszmél, önmagát nem ismeri, nincs egyénisége, nincs önereje. Alszik. Csak most ébredzik és nyitja fel szemét — *Jézusban*.

És én azt hiszem, hogyha Pál ma közénk toppanna és a régi világ élete helyett a „ma” életét látná — az oceánok hátán úszó hajóvárosokat, világot átölelő kereskedelmünket, országgyűléseinket, nagyszerű múzeumainkat, vagy nézne, figyelne bennünket játékunkban, munkánkban, a színházban, az utcákon — azt hiszem, ezt mondaná: 1900 évvel ezelőtt hirdettem a hajnalodást és itt még mindig alszanak az emberek. — Magyarok, németek, franciák, angolok, protestánsok és katolikusok mind alszanak. És, mint a ragyogó, bűvös görög-római világba, világunkba is belekiáltaná: *Útött az óra, ébredjetek!*

Iermészetesen, évszázadok óta sok minden megváltozott. Megújhdott a vén világ. Az emberek más szemekkel látnak, más fülekkel hallanak. Fejükben nagy gondolatok várják az idők tejjességét. Szívükben új érzésekből lángostor suhog. Istenem, ha múlt idők egyik nagy embere hirtelen földünkre léphetne és meglátná az új alkotásokat és hallaná az új hangokat, melyek az őt mélységeiből felszakadnak: a csodálkozástól, az álmétkodástól meganna benne az úto. Könyvnyomtatás és puskapor: tudományos felszerelések melyekkel kiszámítjuk a csillagok lépését, a fény villámsebességét, vizsgáljuk a lélek, az istenség mélységeit; okos munkabeosztás, virágzó, nyilvános iskolák, kereskedelmi eszközök, melyek előtt leomlanak „tér és idő” korlátai és a „távol”-t közelünkbe lopják. Bizony, ha a múlt idők egy ilyen feiltámadt emberét keresztülhurcolnánk pályaudvarainkon, városainkon, elektromos műveinken és kiáltanánk: „Nézd, ez mind a mienk!” „Ez a mi világunk!” Vendégünk lábunk elé hullna és nyomorult eszkimóként isteneket látva bennünk, így könyörögne: „Óh, ha istenek vagytok: irgalmazzatok és küldjétek vissza síromba!”

De, ha ez az ember Pál apostol volna, bizonyára így szólna hozzánk: igen, tiétek mind, amit látok. Csakhogy az életkérdés nem ez: *mitek van?* Hanem ez: *mik vagytok?* „Az igazi emberi tökéletesség nem abban rejlik, amivel az ember bír, hanem egyéniségében”. (Wilde Oszkár.) Mutassátok csak az alkotások helyett *lelketeket!* Igazabbak vagytok, mint mi? Bátorabbak, becsületesebbek, mértékletesebbek, önfeláldozóbbak: Óh, szegény, boldogtalan emberek, — hallom vádolását, — minden megváltozott, átalakult körültek! Még bennetek is történt változás: *megnőtt bűnötök!* Hagyjátok el égiszmagasztalt kultureszközeiteket, csodás alkotá-

saitokat, melyekben a pokol minden ördöge kísért: én azt a lelki békét keresem, mit Jézus örökölt rátok, melyben a mennyország minden angyala szárnyra kél. Ne mondjátok, hogy ez a lelki béke megköti a haladást. Oh, az örök harcot önmagunkkal és a világgal, mit a tökéletesedésért Jézus megindított: ez a lelki béke, Jézus békéje nem szünteti meg: csak megszenteli. És higyjétek el: ha Pál beúztatná a kereszténységet és szétnézne a római vatikánban, vagy protestáns gyűléseinken; ha meglátogatná gyülekezeteinket, isteniszteleteinket, ünnepeinket, egyesületeinket: higyjétek el: egyházi és vallási életünk felett nem hozsánnázna, hanem mindent előről kezdene. Még dorgálásában is megdöbbenése régi, vádoló szava sújtana: Hát nem tudjátok? *Itt az óra, a legutolsó! Emberek, az álomból ébredjétek!*

(Németből C. G. nyomán egész szabadon. Püspökladány.)

Juhász Sámuel.

A jövő.

A jövőd a mindent megtehető szent Isten kezében van. Ez azonban nem azt teszi, hogy a 127. zsoltár első versét „Ha az Úr nem építi a házat, hiában dolgoznak azon annak építői. Ha az Úr nem őrizi a várost, hiában vigyáznak az örök” — úgy magyarázzuk, hogy nekünk már nem is kell az egyház falait építeni s felesleges a város falain őrt állani.

Ellekezőleg. A múltban elkövetett hibák egyedül csak minket terhelnek, az Istenbe vetett hit pedig egyenesen arra kötelez bennünket, hogy a jövődért igaza meg is dolgozzunk a annak elavult korábbi munkáival és okos terelkezéssel saját magunk is biztosítani törekedjünk.

A hűséges beszámolásnak és bölcs előrelátásnak most van a legfőbb ideje. Használjuk fel ez újévi alkalmat mind a kettőre.

Ami a múltért való számadást illeti, nekünk magunknak is volna elmondani valónk. Kebli egyházainkért, az egyetemért is. Sokkal hatásosabbnak ítéljük azonban az erdélyi egyházkerület hivatalos lapjának szokatlanul erős feljajdulását ideiktatni és elmondani, hogy érezik magukat erdélyi testvéreink az 1914. év küszöbén, az egyetemes magyar református egyházban és mi a bajuk?

A cikk szerint az erdélyiek elnyomva érzik magukat és tisztelettel konstatálják, hogy kerületük „a többi kerületek javára méltánytalanul, sőt igazságtalanul súlyosan megrövidített” — „s ez a igaz jelenség egyenesen egy megdöbbentő rendszer, amely, mikor egyfelől „Erdély mentésének” kápráztató köpenyegébe burkolózik, a valóságban egyenesen „Erdély elnyomását” szolgálja”. „Hogy (a konventen) Erdélynek következetes megrövidítése foly évek óta, a sokkal kedvezőbb helyzetben levő, de mozgékonyabb s az egyházkormányzat elveit kotyvasztó fazekakat keverő befentesek által képviselt kerü-

letek előnyére.” „Az unióba való belépése folytán Erdély elvesztette azt az előnyös helyzetét, melyet az erdélyi veszélyeztetett magyarság védelme tekintetében, ha függetlenül járhatna el, élvezhetne. Nem illő tehát, hogy maga az egyetemes egyház ezt az ő áldozatát nemcsak nem honorálja, kipótolni nem igyekszik, hanem még elnyomja akkor, mikor az előnyösebb helyzetbe jutott otthoni felekezetekkel a nemzeti küzdelemben meggyengített erővel viaskodik.” „A mostani konventi határozat oly brutális ökölcsapást mért az erdélyi kerületre, mely a testvériség naiv ábrándozásából az élet reális követelményeinek tudatára ébresztette.” „Ez a határozat Erdélyt legalább 100—140 ezer korona jogos igényétől üttette el. A mindenestre jobb helyzetben levő Királyhágón-túli testvérek legalább 20 templomnak, iskolának, paplaknak áldásaitól, erejétől fosztotta meg az erdélyi magyarságot. Lelke rajta!”

Van még ebben a cikkben a bizonyos megrovás a fölényes kézlegységgel s gúnyos mosollyal intézkedő, a csak érdekszövetségben s hatalmi erőben bizakodó vezetőkrol és van benne talpnyalás is. De ezeket a személyes részleteket teljesen figyelmen kívül hagyhatjuk a fent közölt keserves panaszok és vádaskodások mellett.

Ha igazán a korrekcióra gondoltak az erdélyiek, ezt az izléstelen és igazságtalan aposztrofálást magoknak is el kellett volna kerülniök, valamint azokat a szinte nem objektív és sértő frázisokat, amelyben elnyomatásról, Erdély következetes megrövidítéséről, megdöbbentő rendszerről szavalnak.

Nem okos dolog azokat megbántani, akikhez ügyünket felebbezzük s nem helyes a múltakért a jelen romlásáért a felelősséget másokra hárítani és a hirtelen felelősség alól — az elnyomásra való hivatkozással — menekülni.

Erdélynek a mostani rendszer megteremtésében és állandósításában nagyrésze van. A konvent vezetősége, az a bizonyos kézlegységes vezetés egész a legnagyobb mértékig az ő kezükben volt. De egyébként is Erdély kezdte az egyetemes egyházat a maga javára elsőben értékesíteni; ők találták ki a tökésegylyt s ők szervezték a körlelkészségeket elsőben a közegyház erején s ezáltal ők nyitották meg az utat a többiek előtt is az egyetemes egyház segélyével való érvényesülésre. Ők voltak a diplomataik, akik a konventen pártokat szerveztek s a kerületekkel szemben a pusztá konventi többségre támaszkodva, a konvent hatáskörét bővítették. Míg Szász Domokos és Bánffy Dezső állottak élükön, ők is intézkedtek és érvényesültek legjobban is és még jobban is érvényesülhettek volna, ha okos és bölcs előterjesztéseikkel közelebb hozták volna igazságukat a köztudathoz. Ehelyett azonban erőiket testvérharcra, Enyed letörésére, a tanárok kiűzetésére, vagy mondjuk szelidebben: a belső rendezésre fordították és a Szász Domokos nagy előterjesztése után, más hasonló rendszeres munkálatokat nem produkáltak többé s megelégedtek az évi segélyek kvótásterü felszedésével.

Most is, midőn a 2.000.000 korona kiosztásáról volt szó, nagyobb szabású rendszeres munkálattal nem állottak elő sem a konventen, sem a nyilvánosság előtt s megelégedtek azzal, hogy a püspök, akit különben a legnagyobb tisztelet illet másképpen, a főúri szalonokban ájtatoskodják, a tudományt, a

haladást korholja és a kálvinizmus arisztokratikus voltát dicsérje s a kormányzástól tüntetőleg tartózkodjék. Akkor, midőn Majláth rendet teremt s még a katolikus státusban is demokratikus velleitások érvényesülnek; midőn a kolozsvári plébános nagy energiával a Marianumban s egyebekben egyháznak hatalmas védbástyákat emelt s amikor az erdélyi egyházkerület felsőbb leányiskolájának ügye az első sokat ígérő felbuzdulás után a fölényes kézlegyintéssel nem dolgozó vezetők késlekedése miatt elaludni látszik. A Nagy Károly beszédét mi magunk is olyan fontosnak és megszívelendőnek találtuk, hogy hamarabb leközlöttük, mint maga az erdélyi hivatalos lap is. De a legszebb beszéd, a legnagyobb genialitás sem pótolja a tervszerű előkészület hiányát. Ez a kirohanás pedig könnyen éronthat mindent. El, annyival inkább, mert, eltekintve a rendszeres munkálattól, nem vet számot azzal a körülménnyel sem, hogy az egyetemes egyház mai helyzete, az öt szuverén kerület konfederációja csakis ilyen kvótászerű elbánást tesz lehetővé.

Az igazi egyesülés, szervezett s állandó kormányzat, egyetemes adórendszer, egyetemes közpénztár és a kerületek abdikációja nélkül el sem képzelhető. Miután pedig ez nem volt kivihető, nem volt más lehetőség, mint megtartani a kerületeket és a konventet, az elkerülhetetlen közös intézkedés mellett, csak a teher, vagy a jövedelem feiosztására felhasználni. Ehelyett az a sajtóságos intézmény lett belőle, aminek most ismerjük. Hatóság hatósági jogkör nélkül, kormányzat felelősségre vonhatóság nélkül, törvényes mód és alkalom, hogy a kerületek befolyásos törzsfőnökei befolyásukat a kerületi autonómia rovására is érvényesíthessék.

Nem, mi nem vagyunk elragadtatva a mostani egyetemes egyházi és konventi szervezettől és igazi felelős központi kormányzatot szeretnénk, de azt el kell ismernünk, hogy azok, akik a konvent élén állanak és állottak, a mostani federatív államrendszer dacára is a legnagyobb buzgósággal, odaadással és hűséggel szolgáltak és szolgáltak és a legteljesebb elismerésre tarthatnak számot.

Ha nehéz helyzetben vagyunk, ha befolyásunk és tekintélyünk megesappant, annak oka az erdélyi pátrónus rendszer és az egyház demokratizálásának 48, illetve 67 óta mindinkább érezhető hiánya. És a koldulások, az államsegélyre való utazások, amikben megint Erdély járt elől.

Erdély egyházi alapítványait és közpénzeit elköltötte, iskoláit csaknem egészen feladta. Ez utóbbit magasztos, hazafias célból tette, de ez a körülmény nem változtat azon, hogy ezzel is kevesebb szolgálatot tesz a magyar népnek.

Most 20 templommal kevesebbet építhet. Legyen, de a püspöki jelentésből azt olvassuk, hogy van temploma, melyet, hogy javítani ne kelljen s baj ne legyen vele, legjobb lenne lerontani.

Nem a templomok teszik az egyház erejét, hanem az a munka, amit híveinek boldogsága, boldogulása és tökéletesedése érdekében kifejt.

Erdély papságát háttérbe szorította, a népet pedig az állam által kívánta taníttatni is. Főúrraira támaszkodott és az államsegélyre. De ime ez a mi veszedelmünk is.

Ez az út nem a helyes út. Másra kell lépni. Nem elodázni kell a zsinatot, hanem azon az egyház igazi unióját megcsinálni, vagy ha ez nem lehetséges, a régi kerületi rendszerhez visszatérni. Minden körülmények közt pedig a népre kell fektetni a fősúlyt s az önerőnkön való kibontakozásra. Erre pedig a szolgálat a fő és a lelkesítő pályára lépő ifjúság megválogatására, kiképzésére való nagyobb gond. A boldogabb jövődőt csak így adhatja meg a mindenható és nagykegyelmű Isten s adja is meg nekünk is és az erdélyieknek is.

dr. Ferenczy Gyula.

A Református Szemle cikke.

Erdély az egyetemes magyar református egyházban.
— A hamupipőke. — Erdély mentése elnyomással.

A most lefolyt konventi ülésről szól az ének. A szomorú tény, ami ez alkalommal megdöbbentő ridegségben került szemünk elébe, az, hogy az erdélyi egyházkerület a többi kerületek javára — amint Nagy Károly ezt a konvent iránt tartozó tisztelettel, de az igazság erkölcsi kényszere alatt súlyos szavakkal kifejezte — „méltánytalanul, sőt igazságtalanul súlyosan megrövidítetett“.

Az első pillanatban azt hittük, hogy itt csak egy véletlen és nemes jelenséggel állunk szemben; de már ez is heves kifakadásokra ragadta az erdélyi konventi képviselőket, főleg a konventi előadóval szemben, de a lelkek mélyén az elkeseredés a konventi emelkedést is érintette, mint amelynek tudtával és hozzájárulásával készült a felettebb méltánytalan javaslat.

Minél mélyebben tekintünk azonban a dologba, annál világosabbá lett, hogy ez a mostani jelenség, amelyet míg magában állónak gondoltunk is, felháborított, — egyenesen egy megdöbbentő rendszer, amely mikor egyfelől „Erdély mentésének“ káprázató köpenyegébe burkolózik, a valóságban egyenesen „Erdély elnyomását“ szolgálja. Azt hisszük, igazságtalanok volnánk, ha azt állítanók, hogy a konvent többsége ezt a rendszert tudatosan szolgálta eddig is. Hiszen magunkról is be kell vallanunk, hogy csak most jöttünk reá s meg kell állapítanunk, — a való igazságnak megfelelően —, hogy a konvent tagjainak többségét is meglepték azok a fejtegetések, amelyeket az erdélyi képviselők részéről Nagy Károlytól hallottak s amelyek napnál világosabban feltárták, hogy itt Erdélynek következetes megrövidítése

Reform. zsoltárok és imakönyvek

bárhol hirdetett áron a
legszebb kivitelben kaphatók

CSÁTHY FERENCZ
Debreczen legrégibb

könyvkereskedésében.

Vidéki megrendelések gyorsan
és pontosan eszközöltetnek.

*

foly évek óta a sokkal kedvezőbb helyzetben levő, de mozgékonyabb, s az egyházkormányzat elveit kotyvasztó fazekakat keverő benfentesek által képviselt kerületek előnyére.

Valóban, amint a szomorú konventi ülésről hazatértünk, azóta is, folyton megülve tartja lelkünket méltatlan elnyomtatásunk keserű érzése s mélyen sajnáljuk, hogy gróf Tisza István, ez a kerületi házi érdekek szolgálatán felülemelkedő, egyetemes szempontok által irányított főgondnok nem vehetett részt a lefolyt ülésen, mert mély meggyőződésünk, hogy az ő igazságérzete nem bírta volna el az általa kiszerezett s az ő intenciója szerint kiosztásra került 100,000 K tőkesegélynek (2 milliónyi tőkének) olyan kiosztását, ahogy ez most történt.

De lássuk a dolgokat rendre!

Tudvalevő, hogy a konvent tavaszi ülése 42. jksz. határozatával „a konventi előadó jelentésére“ (valójában pedig az adósegély-alap végrehajtó-bizottsága elnöke gróf Tisza István kezdeményezésére) kimondta, hogy a 2,256.646 K adócsökkentési államsegélyből miután az eddig folyósított 1,800,000 K-an túl, a további előrelátható szükségletet 400,000 K-ban állapította meg, a megmaradó 156,000 K összeget, illetőleg ebből 100,000 K-át a rendkívüli egyházi adózás csökkentésére fordítja úgy, hogy ez összeget 32 éven át folyósítja a közalap tőkekamatsegélyei mintájára.

Ugy halljuk, hogy az adócsökkentési-alap végrehajtó bizottságának ülésében arról volt szó, hogy ez összegből tőkekamat segélyben azok az egyházközségek részesítendők, „amelyek az egyetemes adóalaphól már segélyeztetnek“. Hogy, hogy nem, a 42. jksz. előterjesztésben ehhez hozzájárult: „...vagy az egyházi III. t.-c. 13. §-ában előírt minimális adóterhet viselik“. — A „határozatban“ egyszerűen annyi van: „melyek rendes szükségleteikre az egyházi III. t.-c. 13. §-ban előírt minimális adózást kimerítették s melyek az adósságaikra vagy építkezéseikre szükséges sendkívüli adózással túlterhelve lennének“. Tehát ha nincsenek is, de lennének! Mind egy; ne beszéljünk arról, hogy ezzel megnyitották a sorompót azok előtt is, kik kizárólag e segély terhére kívánnak fejlődni s így leszorítják azokat, kik erre való tekintet nélkül vállalták magukra az ezen túlmenő terheket; a határozat így van s mi meghajlunk

előtte, habár utólagosan látjuk, hogy e tőkekamat segélyt csak a fennforgó rendkívüli adó egy bizonyos %-áig lett volna helyes kilátásba helyezni azoknak, akik a fennmaradó részt maguk viselik rendkívüli adóként. De ezen — fájdalom — túl vagyunk. De azt megállapíthatjuk, hogy a segélyezés rész-kulcsának megállapítása mellőzésének lett eredménye, hogy az egyes egyházak oly enormis, rendszerint teljes összegű igényekkel állottak elő, hogy a kerületek alig győzték a mérsékléseket vagy a protegáltak kiválasztását.

Vége a konventhez jutott a tőkesegély kiosztása ügye. A segélyezéseket — az előterjesztés szerint — „a közalapi tőkekamat segélyek módjára“ kell vala megszavazni. Ez a mód természetesen nemcsak a tőkepenzes, illetőleg törlesztés pénzügyi mikéntjére vonatkozott, hanem általános értelmezés szerint a segélyben részesítendők kiválasztásának módjára is. Ez a mód pedig minden illetékes tényező bizonyosságtétele szerint nem a kesületek közötti kontingentálás volt, valamely kulcs alapján, hanem a reászorultság, s a nemzeti és felekezeti érdek sürgőssége, azon az alapelven, amelyen az Orsz. Közalap megteremtett: a gyengébbek támogatása az erősebbek által.

És a gyengék, erőtelenek jöreménységgel is voltak, hiszen úgy tudták, hogy így volt ez eddig is. Ezek közt mindenkinek feletti jöreménységgel mi a legerőtlenebb erdélyiek, kiknek — úgy-e? — minden zsinaton azt vetették a szemükre, hogy az uniót csak arra valónak tartják, hogy az Orsz. Közalapról leszedjük a tejjel.

Amikor azonban a tőkesegélyosztó bizottságban a kerületenkénti végeredményét a Baksa előadó úr javaslatának meghallottuk: egyszerűen elhűltünk annak hallatára. Javasoltatott s később minden fórumon az erdélyied szavazatával szemben a többi összes szavazatokkal határozatba is ment, hogy

1. Dunamelléki	kap	15,005	koronát
2. Dunántúl	„	16,250	„
3. Tiszáninnen	„	16,300	„
4. Tiszántúl	„	35,155	„
5. Erdély	„	17,200	„

Aki ez eredményt adó elvekre kíváncsi, azoknak Baksa előadó úr azt feleli, hogy ez felel meg nagyjá-

Harmonium, Hegedűk, Tárogatók

és a többi hangszereket általánosan elismerve legjobban szállít

Magyarország legnagyobb hangszergyára, Stowasser J.

csász. és kir. udvari szállító, színházak, zeneakadémiák, iskolák és a hadseregszállítója, a RÁKÓCZITÁROGATÓ feltalálója,

BUDAPEST

II. LÁNCID-UTCA 5. SZÁM.
GYÁR: ÖNTŐHÁZ-UTCA 3. SZ.

AAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAAA

Régi hangszerek vétele és becserélése. 0000

ÁRJEJYZÉK minden egyes hangszerről külön küldetik.

ban az egyes kerületek eddigi közalapi tőkesegélyben való részesedési %-ának, melyet visszamenőleg 22 évről kiszámított. Sőt több tekintetben összeállította azokat a viszonzyszámokat, amelyek az egyes

kerületekre vonatkoztatva, a részesedés méltányos kulcsát adhatják.

Ezek a viszonzyszámok — más adatokkal is kiegészítve — a következők:

Az egyházkerületnek van:	Lélek száma	Egyház-községe	Iskolája	Adósegélye	Közalapi tőkesegélye	Missziói egyháza, lélekkel?	Missziói segélye a Közalapból	Misszióra fordít a sajátjából	Egy misszió, áll a közalapnak	Konventi közöltsegekhez járult
Dunamelléki . . .	18.5 %	12 %	16 %	16 %	16 %	14 (?)	10000 K	3050 K	714 K	22%
Dunántúli	10 %	16 %	20 %	17 %	18 %	16 (15000)	9700 „	4800 „	606 „	15 „
Tizsáninnyi . . .	10.5	21.5	23.5	18	17	10 (6932)	6400 „	2000 „	640 „	15 „
Tizsántúli	43.5	23.5	30	32.5	33	38 (21000)	14600 „	—	384 „	26 „
Erdélyi	17.5	27	10.5	16.5	16	35 (23000)	12300 „	13033 „	354 „	22 „
	100 %	100 %	100 %	100 %	100 %					100%

Ezekből a viszonzyszámokból a 100,000 K-ás adócsökkentési tőkekamat segély felosztásánál a javaslat — s most már határozat — az 5. rovatban kimutatott eddigi közalapi tőkesegély arányát vette irányadónak egyedül. Sőt a javaslat készítője azzal nyugtatta meg magát, hogy tizsántúnak és erdélynek, tekintve ez év folyamán való árvíz károsodásait, részesedését fel is emelte, az előbbiét 2:1, az utóbbiét 1:2%-al. Szerinte tehát elég méltányos volt.

Ám, nem kell — azt hisszük — valami nagy titkos bölcsesség annak belátásához, hogy ez az arány eddig is igazságtalan volt s itt is alkalmazva, még fokozottabb igazságtalanságot szült. Ha az Országos Közalapot csupán betéti társaságnak tekintenők is: Erdély akkor is rövidséget szenvedne — persze Tizsántúli és Dunamellék még inkább — mikor befizetéseiben a lélekszám utáni 8 fillérrel az összbevétel 17.5%-át liferálja s csak 16-ot kap ki. S ez esetben mi indokolja, hogy dúnántúli és tizsáninnyi a maguk 10—10%-os hozzájárulásuk ellenében 17—18%-át vigyék el a segélyeknek? De az Orsz. Közalapot sohasem tekintették betéti társaságnak, hanem alapjában egyetemes egyházi jótékonyági intézménynek, amelyről az volt eddig a hiedelem, hogy a szegény, veszélyeztetett Erdély favorizálja. Hogy ha betéti társaság volna, akkor is megrövidítette: — láttuk. Hát még ha igazi célja szerint ítéljük meg! A tőkesegély szegény, gyenge egyházak régen tisztviselői fizetésben, újabban különösen építkezésekben való felsegítésére való. Nos, itt a szükség megállapításánál nem önként kínálkozik minden gondolkozó ember előtt két faktor: az egyházközségek száma és a bennük lakó hívők teherbíró képessége? Mert az csak mégis világos,

hogy amely körzetben a magyar kálvinista népesség 17%-a az összes egyházak 27%-át tartja fenn: az csak nehezebb helyzetben van, mint az, ahol a népesség 43%-a az egyházak 23%-át tartja fenn? Ha Erdély a maga 1/2 millió református népességével több egyházat tart fenn, mint tizsántúli a maga 1.2 millió kálvinistájával: az előbbinek csak nehezebb helyzetben kell lennie! Ha Erdélyben egy-egy gyülekezetre átlag 150—200 hívő esik: ez csak nehezebben fogja magát fenntartani tudni, mint tizsántúli, ahol 800—1000 legalább is az átlagos lélekszám. Nos, ebből világos, hogy a legteljesebb mértékben indokolt, majdnem egyedül igazságos álláspont a segélyezés kulcsa gyanánt a Nagy Károly által indítványozott volt: hogy a segélykiosztás kulcsa úgy állapíttassék meg, miszerint az, az egyházak számával egyenes arányban, a hívők számával pedig fordított viszonyban legyen. Ezt az álláspontot fölényes kézlegyintéssel s gúnyos mosollyal csak az érdekszövetségben s hatalmi erőben bízó vélheti elintéztetnek, de a lelkiismeretes, komoly gondolkozó, az igazságérzettel bíró ember, eljárásáért a történelem előtt felelősséget hordozó vezető — nem.

Amit Nagy Károly Erdély helyzetéről az unióban mondott: szomorú igazság. Az unióba való belépése folytán Erdély elvesztette azt az előnyös helyzetét, melyet az erdélyi veszélyeztetett magyarság védelme tekintetében ha függetlenül járhatna el, élvezhetne. Nem illő tehát, hogy maga az egyetemes egyház ezt az áldozatát nemcsak nem honorálja, kipótolni nem igyekszik, hanem még elnyomja akkor, mikor az előnyösebb helyzetbe jutott otthoni felekezettekkel a nemzetiségi küzdelemben meggyengített erővel viaskodik.

KÉSZÍT:

minden a fényképeszeti szakmába vágó művészi munkákat műtermen kívül is. ++

Kozmann és Társa

fényképeszeti, festészeti és fényképnagyítási műterme ++ Debrecen, Piac-utca 44. szám. Ujfalussy-ház. ++

FELVÉTELEK:

egész nap (vasár- és ünnepeken is) minden időjárásban; művilágítás mellett este 7 óráig.

A mostani konventi határozat oly brutális ökol-csapást mért az erdélyi kerületre, mely a testvérieség naiv ábrándozásából az élet reális követelményeinek tudatára ébresztette s nem nyughatik meg, míg az egyetemes egyházban méltányosabb álláspontot nem érvényesít.

Ez a határozat Erdélyt legalább 100—140 ezer korona jogos igényétől ütötte el. A minden esetre jobb helyzetben levő Királyhágón-túli testvérek legalább 20 templomnak, iskolának, paplaknak áldásaitól, erejétől foszotta meg az erdélyi magyarságot. Lelke rajta!

Várjuk a konventi jegyzőkönyvet, hogy lássuk, kik voltak azok a nagyobb szükségben levők. Mély szomorúsággal a lelkünkben, de azzal a reménnyel várunk, hogy nem ölte ki a kétségkívül náluk is sürgősen kopogtató szükség belőlük a méltányos, testvéri indulatot s ha utalunk a korrekció lehetőségére, — nem fognak az elől elzárkózni.

Erdélyi.

Nyílt levél.

Kérelem az amerikai református lelkészársakhoz.

Szeretett szolgatársaim, kedves barátaim! Egy őszinte kéréssel fordulok hozzátok.

Amint a hazai egyházi lapokból olvashatjátok, az ó-hazában nagy mozgalom indult meg a belmisszió kérdése körül. Fájdalom azonban, úgy vagyunk itthon a belmisszió kérdésével, mint Győri Mike a kecskeméti teológia régi híres diákja egyik falusi plébánosnál a sajtóval. Amint talán tudjátok is, Győri Mike vendégségben volt egyszer egy falusi plébánosnál s amikor a plébános úr sajtóval kínálta meg, emigyen szólalt meg: Kerek ez a sajt, bárhonnan is nézem; azt sem tudom, hogy hol kezdjem meg? Legjobb lenne tán a kollégiumban a fiúk közt megkezdeni, ott majd csak eligazodnánk rajta.

Mi is ilyen formán vagyunk az ó-hazában a nagy belmisszióskodással, azt sem tudjuk, hogy hol is kezdjük meg?

Ti, kedves barátaim, ezen a téren sokat segíthetnétek mi rajtunk. Én legalább úgy hallom a töletek visszavándorolt atyafiaktól, hogy közületek némelyik kolléga szép sikerrel látogatja a híveket. No, de ez alkalommal nem éppen tanácsadásért fordulok hozzátok ez ügyben; nincsen szándékomban terhetekre lenni, hanem egy más s ezzel kapcsolatos, csekélyebb szívességre kérnélek én itt titeket.

Ti ott Amerikában az Egyesült-Államok területén és más helyeken egészen más egyházi viszonyok között éltek, mint mi az ó-hazában; ti ott már annyira-amennyire tisztába jöttetek azzal az itthon meglehetősen obscurás fogalommal, hogy mit jelent ez a kifejezés: Szabad Egyház. Hallom én, hála Istennek, egyik-másik hazavándorolt hívetektől, hogy mimódon gondolkoznak odakint a mi magyarjaink

a Krisztus igazi egyházáról, a református egyházzal, mint „népegyházzal”. Néha napján ki is kérdezem ezeket a visszavándorolt embereket, hogy mi újság odakint Borsos, Csutoros és más kollégák parókhíaja körül?

Persze, nehezen megy a dolog, mert nálunk, Magyarországon a legtöbb helyen nincsen meg az a kölcsönös bizalom a pap és a hívek között, hogy itt-ott gyakrabban találkoznának, érintkeznének egymással. Némelyik idegenből hazavándorolt atyánki-fiát sétaközben a Begaparton veszem elő, amint lépked a kapával és a tarisznyával hazafelé a mezőről.

Nánássy doktor azonban, mintha már e tekintetben is a fején találta volna a szöveget. A múlt évben ugyanis, amint otthon időztem szülőfalumban, egyik szabolcsmegyei községben, Nánássy doktor eklézsiájának két hívétől is üdvözlést kaptam. Sajnálom, hogy nem egyenesen a kint járt atyafiaktól, hanem más által közvetítve jutottam az én perth-amboyi kollégám és régi barátom messze földről küldött üdvözléséhez, meg aztán, hogy sietnem kellett vissza a bánságba s így ezekkel a világot látott magyarokkal még csak szót sem válthattam.

Ti talán nem is gondoljátok odakint, hogy milyen hatása van csak annak az egyszerű, semminek látszó ténynek, ha ezeknek az ó-hazába visszavándorló embereknek eltávozásuk alkalmával ennyit mondtok: Menjenek be, kedves jó uraim, vagy kigyelmetek (Amerikában ugyan nem tudom, hogy mimódon tituláljátok a mi kerek ábrázatú, jóképű magyarjainkat!) odahaza Beregben, Biharban, Szabolcsban, vagy Csongrádban, vagy bármelyik hazai tájékon fekvő faluban, avagy városban a parókhíaja s mondják meg a lelkész úrnak, hogy meg vagyunk hála Istennek idekint is, aztán köszöntsék a nevemben a lelkész urat, adják át üdvözlétem.

Hiszen ti ezt könnyen megtehetitek. Ki van nyomtatva az egyetemes névtár, könnyen feltalálhatjátok benne az ó-hazai lelkészek szolgálati helyeit.

Nem a hiúság készlet engem ezen sorok megírására, illetőleg ezen csekély szívesség kérésére, hanem egyedül református Sionunk érdeke. A hiúságnak különben sem voltam sohasem a barátja. Hiszen az igazat megvallva még csak lakkosszárú csizmám és zsinati kabátom sincsen. A fentebb jelzett eszmék, a belmisszió s a Szabad Egyház, illetőleg a mi közjogi helyzetünknek a nép szemében való tisztázása ügyében kérlek én titeket erre a kis szívességre, barátságára.

Az igazi belmisszió nálunk ma még meglehetősen kezdetleges állapotban van. Nálunk ma még a nép szemében, a legtöbb helyen a református lelkész magasztos hivatása sincsen eléggé tisztázva. Az egyház híveinek egy jó része, idehaza még arról sincsen kellőképpen tájékozva, hogy miért nem segíti odakint az állam az egyházakat és miért segíti idehaza? Itt, ebben a „nincsetlenségben”, szegénységben örökké perlekedő ó-hazában, a mi evangéliumi egyházunk létjogosultsága felől meglehetősen homályos felhők

MANDEL LIPÓT cipő áruháza Piac-u. 28.

Bevésett egység-árak: 12.—, 16.—, 20.—, 24.— korona.

keringenek az agyakban és a szívekben, kint a falvakon és bent a városokban egyaránt.

Azok az emberek, akik már a nagy Óceánt át-hajókázták, jobban megértik a mi magyar Sionunk és magyar hazánk nehéz, nyomasztó helyzetét. Ezek az Amerikából visszavándorolt templomos emberek, már annyira amennyire, sejtik a református egyház nemes és dicső hivatását. Adjatok hát nekünk alkalmat, igyekezzetek rajta, hogy itt-ott ezekkel az emberekkel találkozzunk.

Higyjétek el, hogy a hazai belmisszió csak akkor fog valójában felvirágozni, ha a magyar nép előtt tisztázva lesz a református egyháznak, mint evangéliomi „népegyháznak” fontos hivatása. Hiszen ma még némely helyeken azt sem érti meg a nép egyrésze, hogy mit akar a pap azzal a vasárnapi iskolával, ifjúsági egyesülettel? Sőt akadnak itt-ott olyan közösségek is, ahol kétségbe vonják a papi hivatás szükségességét, jelentőségét is. A vasárnapi iskola, a nőegylet, az ifjúsági egyesület megalakítása előtt, némely helyeken ennyi biztató szózatra van kilátás: Nem volt ez atyáink idején, ne legyen ezután sem; nekünk a pap nem parancsol.

Itt az öreg Európában ma sokan és sokat hivatkoznak az Egyesült-Államok egyházaira, iskoláira, szóval az ottani kulturviszonyok pompás jelenségeire.

Tegyétek meg hát nekünk azt a szívességet, hogy templomos híveiteket, amikor visszavándorolnak, küldjétek be hozzánk. Ne higyjétek, hogy abban a régi jó legátuskori tempóban fogjuk őket kikérdezni: Milyen ott a termés, kelnek-e már a kis csirkék? Megváltozott ma már, hála Istennek, a kálvinista papságnak a néppel való társalgási modora is. Az idő, a korszellem más modort teremtett idehaza is a pap és a nép között.

Ne vessetek meg, sőt szépen, tisztelettel és szeretettel kérlek titeket, kövessétek Nánássy kollégánk és kedves barátunk példáját. Ne azt nézzétek, hogy egyik-másik itthoni kollégával talán hadilábon álltatok valamikor a debreceni öreg kollégiumban, holmi konviktusi eseményből, a paprikás, vagy a vetrece feletti szóváltásból kifolyólag; vagy Patakon a Kutyakaparóban történt összezördülések miatt, hanem nézzétek a mi közös református Sionunk érdekét. Felejtsetek el az esetleges diákkori sérelmeket s köszöntessétek a ti visszavándorló híveitekkel az ó-hazában lakó szolgatársakat. Nem új ceremónia lesz ez. Hiszen bibliai alapja is van az én egyszerű kérésnek, Pál apostol is köszöntéssel üdvözöltette az ő távolban lakó szolgatársait, rokonait és barátait.

Most ismét itt a tél. Az ottani munkástelepeken

lakó magyarok szívében felébred sok régi szép emlék az itthon eltöltött téli napok felől, megszállja őket itt-ott a honvágy s megindulnak azokon a nagy, világtengert járó hajókon az ó-haza felé. Bocsássátok őket útnak a hazai református egyházakhoz, lelkészekhez intézett szíves üdvözléseitekkel, jókívánságaitokkal.

Szívességeket előre is köszönöm a többi ismerősök és jóbarátok nevében. Áldjon meg titeket odakint a víznek és a szárazföldnek Ura, a magyarok Istene, erővel, egészséggel, az idegen népek között is megtartó erejünek bizonyult keresztyéni bölcseséggel!

Köszönt titeket a nagy messzeségből, az ó-hazából,

Alsóittebe (Torontál m.), 1913 nov. 11.
Tisztelettel és szeretettel

Baráth Imre,
református lelkész.

Jelentéktelen emberek levelei.¹

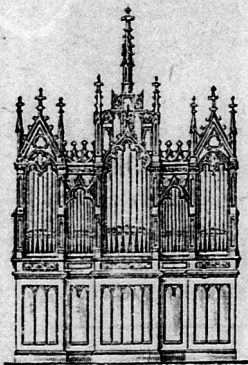
(*Epistolae obscurorum virorum.*)

Fordította: Bareza József.

Bevezetés.

Az *Epistolae obscurorum virorum* (Jelentéktelen emberek levelei) a XVI. század második tizedének terméke s meglehetősen gyakori vaskos kifejezésével és maró gúnyjával különösen a dominikánusok és a kölni hittudósok ellen harcol. E, Luther nyilvános fellépését közvetlenül megelőző vallási vita küzdő felei egyfelől Reuchlin János, a nagynevű humanista, mint a fölvilágosodás szeplőtlen bajnoka, másfelől Pfefferkorn János, egy kikeresztelkedett zsidó, védőivel, a fentemlített dominikánusokkal és kölni hittudósokkal. Pfefferkorn és táborára az obscurusok, vagyis az istenességükkel istentelenségüket takaró, vakbuzgó, fekete lelkű, önző, zavaros fejű, ostoba, kicsinyes kérdéseket nagy hangon tárgyaló, kapzsi, jelentéktelen emberek képviselői. Az erkölcselen

¹ Most midőn az obscurus egyházi irány nálunk is beférkőzött, s a reformáció nagy hagyományaira nézve kétségben vagyunk, alkalomszerűnek találtuk a levelek közlését és kész örömmel fogadtuk a kisújszállási főgimnázium derék tanárának, valamikor kedves tanítványunknak ajánlatát, hogy azokat a lapunk számára lefordítja. A munka, melyek mi eredeti címét meghagytuk volna, (obscurus emberek levelei) később később könyvalakban is megjelenik. Szerk.

Alulírottak a legmélyebb tisztelettel bátorodunk a Nagytiszteletű lelkész és kántortanítóurakat értesíteni, hogy a pécsi Angster S. és Fia, orgona- és harmonium-készítő cégtől megválva, ismét Egerbe, önálló működésre térünk vissza. Ajánlkozunk a legújabb légnymatu pneumatikus esőrendszer szerint épült orgonák készítésére. Mindenemű orgonák átalakítását, javítást és hangolását mérsékelt árban és lelkiismeretes pontossággal teljesítünk. Orgonák jókarban tartását az ország bármely részében elvállaljuk. Tejes tisztelettel

Cseh István és Fia

orgona- és harmonium-készítők

Egerben,

Kovács János utca
19. szám, saját ház.

papi és szerzetesi uralom fölött kondítja meg e mű a halálharangot.

De mi idézte föl közelebbiek e keserű harcot?

Pfefferkorn János, a kölni dominikánusok dédelgetett kegyence megtagadott hitsorsosai iránti bosszúból I. Miksa császártól egy rendeletet akart kieszközölni, az egy Biblia kivételével az összes többi zsidó (rabbinikus) könyvek megsemmisítésére. Mikor a császár ez ügyben Reuchlin véleményét kérte, ő fölvilágosodott és emberszerető lelkéhez méltóan határozottan ellene nyilatkozott Pfefferkorn tervének. Bezzeg fölzdultak erre a vakbuzgó, haszonleső szerzetesek, kik az Isten és keresztyén egyház dicsőségére, nem ugyan a krisztusi szeretet értelmében, embertársaikat, a szerencsétlen zsidókat ki akarták fosztani, s Pfefferkornnal Reuchlin ellen egy *Handspiegel* (Kézi tükör) c. gúnyiratot írtak 1511-ben, amelyben azzal vádolja meg e feddhetetlen jellemet, hogy a zsidók megvesztegették, s azért veszi őket védelmébe. E méltatlan támadás miatt ez utóbbi panaszt emelt a császár előtt, aki nyíltan kifejezésre juttatta rosszalását Pfefferkorn nemtelen eljárásával szemben. De a támadások azért csak nem szüntek meg, úgy hogy Reuchlin maga is kénytelen volt tollhoz nyúlni s *Augenspiegel* (Szemüveg) c. művében alaposan megcáfolta Pfefferkorn hazudozásait és vádjait. Most már Pfefferkornnak is, Reuchlinnak is kialakult a pártja, s a küzdelem tovább folyt. Ama tábornak egyik legelszántabb harcosa Hoogstraten Jakab eretnek-mester lett, Reuchlin mellé pedig a fölvilágosodásnak olyan bajnokai csatlakoztak, mint Melanchton, Hutten, Oekolampadins, Rusch stb. Reuchlin, barátai buzdítására X. Leó pápához felebbezett, aki a speieri püspököt bizta meg az ügy megvizsgálásával. Ez, Reuchlin javára döntött, de a kérdést még egyszer a pápa elé terjesztették az obscurusok, s mialatt ott hevert, a párizsi Sorbonne-egyetem ünnepélyesen elítélte a „*Szemüveg*“-et, s ugyanígy cselekedtek a többi egyetemek hittudományi karai is. E méltatlanságokat már Reuchlin hallgatólagos megvetéssel tűrte, de párthívei csendben, váratlanul készültek a támadásra, s egyszerre csak megjelent a züllött erkölcsű szerzetesek és hittudósok fekete seregének feje fölött a hóhérbárd, az: *Epistolae obscurorum virorum*.

E munka más-más időben, három könyvben látott világot. Az első könyv első kiadása 1515-ből,

a másodiké 1517-ből, a harmadiké a XVI. század jóval későbbi idejéből való. E legutóbbi belső tekintetben elüt a két elsőtől, továbbá aligha amazok szerzőjének közvetlen környezetétől ered. Épen ezért jelen fordításomba föl nem vettem. Az egész munka körülbelül harminc kiadása közül különösen kiemelendő Röcking Edvárdnak három kötetes, bőséges magyarázattal ellátott műve. (Lipcese, 1864, 1869, 1870.)

Pfefferkorn János ellenirata, a: *Defensio Ivannis Pepericorni contra famosas obscurorum virorum epistolae* (A nyomás helye és éve nélkül, de Kölnben 1516-ban jelent meg.), valamint a: *Lamentationes obscurorum virorum*, Colon 1518. nyomába se léphetnek az *Epistolae obscurorum virorum*-nak.

Munkánk szerzőjét illetőleg már a XVI. században eltérő vélemények voltak. Némelyek Reuchlinnak, mások Erasmusnak, ismét mások Hutten Ulriknak tulajdonították. Végül, mint legvalószínű, az a fölfogás lett általánossá, hogy Hutten tekintendő írójának. De munkatársai is voltak: Angst Farkas, Crotus Rubianns, Eusch Hermann, Hesse Eobanus, Sickingen Ferenc, Pirckheimer Willibald, gróf Neneuar Hermann.

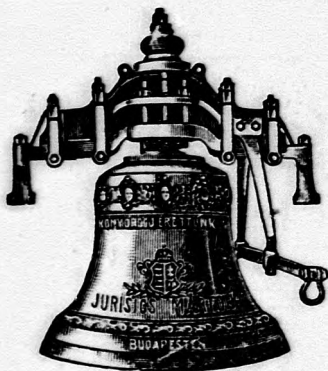
Hiába soroztatták a megtámadott szerzetesek az *Epistolae obscurorum virorum*-ot a tiltott könyvek közé, diadalútjában meg nem állíthatták, a nevetesség és a keserű gúny fegyverével tovább is osztogatta a gyógyíthatatlan sebeket.

A levelek valóságos konyhalatinsággal úgy vannak szerkesztve, mintha az obscurusok egymáshoz, különösen pedig Reuchlin egyik makacs ellenfeléhez, Gratius Ortuinus magisterhez, a kölni egyetemen a szónoklat tanárához írták volna. Ezek szűk látókörének, vallási türelmetlenségének, feslett erkölcsének hü tükre az egész munka.

Fordításomban az eredeti szöveg erősebb kifejezéseim meg-megkíséreltem simítani, de ez mindeütt nem sikerült, ami talán nem is teljesen szükséges, amennyiben az egész munkának egyik jellemző vonása az érdesség. Az előforduló verses részletek eredeti mértékéhez sem ragaszkodtam teljesen, a legtöbb helyen; de a pongyola rímekkel és helyelközzel szándékosan szokatlan verseléssel az eredeti versek pongyolaságát akartam éreztetni.

Szövegét Röcking idézett kiadását használtam, a bibliai idézeteket pedig legtöbb helyen a Károli

Elsőrendű haranggyár, szerel a kintűnő Pozdech-féle rendszer szerint

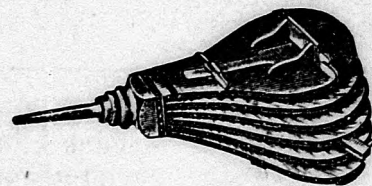
Juristics Márton

ALAPITVA 1868.

TELEFÓN 77-51.

harangöntő- és harangfelszerelő gyár Budapest, Rózsa-utca 51-53.

Elvállal minden e szakmába vágó munkát, u. m.: elsőrendű harangok szállítását, régi harangok átöntését, régi harangok átszerelését Pozdech-féle forgatható öntöttvas-koronára, esetleg forgatható kovácsoltvas-koronára, kikopott csapok kieserítését stb. Készít fekvő és álló harangvas-állványokat jutányos áron. Költségvetéssel szívesen szolgál. Munka felvétel végett díjmentesen utazom a helyszínére. Jutányos árak, pontos és tisztességes kiszolgálás.

Gáspár, ritkábban, ahol az érthetőség, vagy az apokrif könyvekre való hivatkozás úgy kívánta, a Tárkányi fordításából vettem.

A bevezetés Minder Vilmos és Röcking műveire támaszkodik.

A Jegyzetek Röcking fentnevezett munkájából és Zoványi Jenő: *Theologiai ismeretek tára* c. művéből valók.

IRODALOM.

Értesítés. Az *akaratszabadság problémája*, írta: Fejes Áron igazgató-tanár. A kérdés tárgyalásában filozófiai, pedagógiai, teológiai és szociológiai szempontok érvényesülnek. Ára: füzve 3 korona, díszkötésben 4 korona. Tanítók, tanárok, lelkészek 50% kedvezmény mellett rendelhetik meg *Nagyenyeden*, a szerzőnél, ha a pénzt a portóköltéssel együtt (20 fillér, ajánlva 45 fillér) előre beküldik.

A **karácsonyi dreadnought** lapszámok áradatában *Uj Nemzedék* címmel új politikai, szépirodalmi és közgazdasági hetilap jelent meg. Az új lap szerkesztője dr. *Milolay* István, a Budapesti Hirlap volt politikai és szépirodalmi munkatársa, s célja, hogy egy tartalmában, hangjában és külső kiállításában egyformán előkelő, pártoktól független s emellett mindig friss, érdekes és változatos szemlét adjon a közönség kezébe. A lap minden vonatkozásában a demokratikus haladás eszméjét s a magyarság érdekeit szolgálja, s ebben a törekvésben a legkitűnőbb írók, publicisták és szakferfiak közreműködése támogatja. Az *Uj Nemzedék* első száma vállalt programjához méltóan csupa érdekesség, elevenség és komolyság. A szerkesztőség beköszöntője után *Wekerle* Sándor volt miniszterelnök írt nagy feltűnést keltő cikket az állami jövedelmek fokozásáról. A politikai pártok vezérei közül *Andrássy* Gyula gróf, *Károlyi* Mihály gróf, *Justh* Gyula és *Garami* Ernő nyilvánít érdekes véleményt az ország jövődjéről. Pompás cikk szól a delegációk intimitásából és kulissza mögötti eseményeiről; *Fényes* László a fővárosi színházi mizériákat támadja, *Mészáros* Gyula dr., a Balkán kitűnő ismerője Albánia belső állapotáról fest érdekes képet. *Krudy* Gyula novellája, *Kéri* Pál kritikái cikke, *Ajtay* József közgazdasági tanulmánya s a kisebb cikkek és jegyzetek változatos sora élénkíti még az *Uj Nemzedék* első számát. Az *Uj Nemzedék* előfizetési ára negyedévre 4 korona. Mutatványszámot kívánatra szívesen küld a kiadóhivatal, Budapest, V., *Vajkay*-utca 1.

Irodalmi értesítés. Alulírott tisztelettel értesítem *Jézus Beszédei* című könyvemnek második kötetét is megrendelő lelkésztársaimat, hogy előlegezettel szíves bizalmuk által indítatva, e második kötet nyomtatását már megkezdtem; s ha Isten életemnek kedvez, e kötet 1914. év végéig kikerül a nyomdából. Békéscsabán, 1913 december 28. *Koren* Pál, békéscsabai lelkész.

A „**Vasárnapi Ujság**“ karácsonyi számával kapják az előfizetők a rendkívül díszes kiállítású karácsonyi albumot, mely *Székely Bertalan*, nagy művészünk tíz remek festményét adja pompás kivitelű színes másolatban, *Gerő* Ödön szövegével. A ritkaszép kép-album valóságos művészi esemény, első méltó összefoglalása *Székely* művészetének; az újévkor belépő új előfizetők is ingyen kapják. A karácsonyi szám ezenkívül is igen gazdag és becses tartalommal jelent meg: *Rákosi* Viktor, *Kaffka* Margit, *Krudy* Gyula, *Ady* Endre, *Rudnyánszky* Gyula, *Erdős* Renée, *Grazia Deledda* írták szépirodalmi közleményei, melyekhez kiváló magyar művészek rajzoltak szép illusztrációkat, pompás képek mutatják be *Szép* Ernő, *Az egyszeri királyfi*-jának előadását a Nemzeti Színházban, a mozgóposta karácsonykor oly mozgalmas életét. Takáts Sándor régi magyar karikatúrákat mutat be, egy képsorozat a budapesti szabadság-szobor kivitelre elfogadott mintáit. Egyéb közlemények: érdekes cikk a delegációkról, az ujon megkerült *Mona Lisa* a firenzei Uffiziben s a rendes heti rovatok. Irodalom és művészet, sakkjáték stb. — A „**Vasárnapi Ujság**“ előfizetési ára negyedévre öt korona, a „**Világkrónika**“-val együtt hat korona. Megrendelhető a „**Vasárnapi Ujság**“ kiadóhivatalában (Budapest, IV., *Egyetem*-utca 4. sz.). Ugyanitt megrendelhető a „**Képes Néplap**“, a legolcsóbb ujság a magyar nép számára, félévre két korona 40 fillér.

Tanítók Lapjának jubileuma. A kormány által kiadott Néptanítók Lapján kívül a magánvállalkozásban megjelenő országos tanügyi hetilapok közül negyedszázados fentállását ünnepli a Hajduböszörményben megjelenő Tanítók Lapja. Ez a lap vezetője és irányítója az erkölcsi, anyagi jobblétért elszántan küzdő tanítóságnak s bár a református tanítóság országos egyesületének hivatalos közlönye, liberálizmusa nem tesz különbséget tanító és tanító között az iskolát fentartók szerint. Egyforma testvérnek tekint minden tanítót, csak egyetlen néző szempontra helyezkedik, hogy az illető és működése ellen magyar nemzeti szempontból kifogás ne legyen tehető. Ennek a lapnak vezére, szerkesztője *Dobó* Sándor igazgató-tanító, akit a liberális tanítóság vezéréül tekint, s aki a nyári országos tanítói elnök választásánál az ellenzék jelöltje volt. *Dobó* Sándor több, mint 30 éve ír a tanítóság érdekében s a Tanítók Lapját 22 év óta szerkeszti. Azt az ő hatalmas ereje tartotta fent és tette olyanná, hogy ma már a tanítóság közvéleménye kifejezőjének tartják és mint ilyen, figyelik a közoktatásügyi miniszteriumból is. Bátran elmondhatjuk, hogy a hazai 100-nál több tanügyi lap között legelső és legtekintélyesebb a Tanítók Lapja, mely hetenként jelenik meg Hajduböszörményben és előfizetési ára 8 korona. — Tekintetes Szerkesztőség! A fentiek szíves közlését tisztelettel kéri: „**Tanítók Lapja**“ szerkesztősége és kiadóhivatala, Hajduböszörmény.

„Meteor“ szálloda Budapest

VII., Erzsébet-körut 6. szám.

120 kényelmesen berendezett szoba.

Légfűtés. — Liftszolgálat éjjel-nappal.

Fürdők. — Vacuum oleaner. — Összes

vidéki lapok. — Szobák 4 koronától.

KÜLÖNFÉLÉK.

Újévi dicséret.

Dallam: LXV. zsoltár.

Örök Isten, a múltandóság
Dicsőít Tégedet,
Mert általa híveid látják
Örök életedet.
Előtted az évek elmúlnak,
Miként a lehellet;
Az emberek születnek, halnak,
Ha Te úgy rendeled!

Örök Isten, nagy jóvoltodból
Ismét eliekt egy év,
Hogy a te szent akaratodból
Másik következzék.
Érezzük, hogy eddig éltünkben
Gyarlók, gyengék voltunk;
Segíts Atyánk, hogy ez új évben
Hozzád közel jussunk!

Segíts Atyánk, hogy ez új évben
Jézust követhessük.
És törvényidet kegyességben
Híven betölthessük.
Add, hogy a napok jolyásával
Nemesedjék szívünk.
És az esztendők múlásával
Erősödjék hitünk!

Debrecen, 1913.

Konrád Zoltán,
ref. s. lelkész.

Az év története.

Kezdjük a vén kollégiummal, úgy se sokáig lesz együtt a pártikuláival. Akadémiai egyetemre fejlődnek, törzsszintézményei külön portára kerülnek, alsóbb részei újonnan alakulnak. A szláv zadrágura emlékeztető nagy kálvinista házközösségnek maholnap

csak emlékezete él. De ez az emlékezet igazán olyan, mint a megdicsőült lelkek jóillatja: a legkedvesebb érzések olvadnak fel abban.

De kezdjük a külön látható dolgokon. Ez évben felépült a rég tervezett s hön óhajtott akadémiai internátus és másfélszáz bentlakóval megkezdte pályafutását. Nem lehet ez esemény felett olyan könnyen napirendre térni. A régi módi diák lakozástól, a kunyhósortól s a Pannónia-cétustól idáig nagy közbenvetés vagy. Szép, fűtött folyosók, díszel és izléssel bútorozott, pamlagos szobák állanak az ifjú anacharsisok szolgálatára. Villanyvilágítás, vízvezeték és az internátusi igazgató. És mindezekért étkezést, fűtést is beleszámítva, fizetni kell 500 koronát. Én szívem, mit kívánsz még többet? Az atyai szívek nem is kívánnak még ennyit sem, ami legalább a fizetést illeti, többet a diákok. Közhelyiségeket, tárgyalót, zene-szobát stb. És ezek sorozata még nincs is lezárva. Lesz, ha a vén kollégium is átförmálódik, s van már is, a főgimnázium kivonulása következtében.

A főgimnázium hatalmas, nagy palotája Péterfia elején elkészült s az egész teret dominálja. Nagyszabású épület, mely belső berendezésével, széles folyosóival, egész készültségével páratlan a maga nemében. Kár, hogy udvara nem elég tágas s hogy a nagy, monumentális épület nem áll szabadon. S az is kár, hogy nem került feljebb, az Egyház-tér közepére, a Csokonai-szobor mögé. Így is azonban szépen érvényesül s ha a mellette lévő öreg, egykori tanári szállások helyén is palotasor emelkedik s a nagy épület egy kissé kiszabadul: hatása még nagyobb leend. Csoda nagy, díszes, szép palota ez, 1.250.000 koronába került. Többbe, mint a kettős kollégium. Pallás zöldes tábora találjon benne boldog hajlékot és a magyar kultúra is erős várat. Tanárai, tanulói hírben, erőben, dicsőségben növekedjenek s nekünk is, a hazának is hírt, erőt és dicsőséget adjanak.

De erről még ezután is leszen szó, mert az átköltözés még nincs befejezve, illetve az új épület elfoglalása csak úgy csendben — incognito — történt. Az egyházi ünnepélyes áldás és áldomás még csak ezután következik, mint a polgári házasságnál. Mit szóljunk még a vén kollégiumról, mely maholnap magára marad, mint az öreg örömszüllők háza, akik gyermekeiket szárnyra bocsátották s szép leányaikat férjhez adták? Bizony maholnap csak a nagy könyvtár és a szende preparandia maradnak meg benne, azután meg az új egyetem, melynek útjait jól elegyengették egyházkerületünk vezérei s melynek szálait

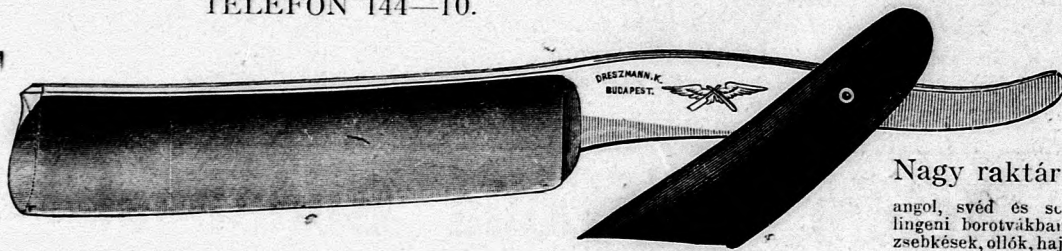
Dreszmann Károly késes és borotva műköszörüs Budapest, VII., Erzsébet-körút 22. sz.

TELEFON 144—10.

Borotvák.

Legjobb minőségben, melyek a saját műhelyemben lesznek kész: ö rülve s hajszál élesre fenve. Ango borotva 5 kor., svéd 4 kor. és solingeni 3 kor. Gillette pengék készörülése 12 drb 1 kor. 50 fill., borotva készörülés 1'20—1'60 kor., hajvágó gép készörülése 1'20—1'60 kor. A készörülések a saját felügyeletem alatt történnek.

Nagy raktár:

angol, svéd és solingeni borotvákban zsebkések, ollók, hajvágógép, fodrászati és kertészeti cikkek.

a vén kollégium életének és dicsőségének szálaival fonták össze főgondnok és püspök. Nem is szabad volna tulajdonképen a régi iskola elmúlásáról beszélni. Mert nem elmúlás történik itt, hanem továbbfejlődés. De hát az elmúlás mindig lágy érzéseket fakaszt, romanticismust lehell, kellemes, félbús hangulatba ringat, népszerű és hatásos téma mindaddig, amíg ránk nem vonatkozik. Sőt még tán akkor is. Ugy megdobb a szívünk és elhomályosodik a szemünk, midőn a régi tisztársak, atyai jó barátok s a mellőlünk elhullott professzorok halálára gondolunk. Ime elvesztettük a múlt évben Ozory István és dr. Balogh Ferenc tanárokat. Kidőltek a sorból a nyugdíjba lépett Somogyi József és Orosz István tanítóképzői tanárok is. Legyen áldott emlékezetök. A megmaradt küzdő táborból is nyugalomra kíváncsítottak Török Péter, Nagy Zsigmond és dr. Fiók Károly. Sokáig élvezhessék a boldog pihenés idejét. Eltávozott Nagyváradra Nagy Vilmos (tanítóképző), a kolozsvári egyetemre dr. Tóth Károly, ez a jeles fiatal erő. Szeressék őket ott is úgy, mint mi szerettük itt őket, hősök, nevök pedig nőjjen még nagyobbá. Helyettök jöttek az újak: dr. Bacsó Jenő, Hussz Richárd (német), Radó Endre (természetrájt) és dr. Veress István. Szeretettel köszöntjük e helyen is őket s kívánunk nekik itt közöttünk békés és boldog lakozást. A helyettes erőket nem is számítva, akik közül különösebben Gáspár Albert gimnáziumi tanár eltávozását fáljaljuk. (Talan még visszahozhatjuk a leánygimnáziumba.) Itt emlékezünk meg erről az új alkotásról is. Megnyílt kapcsolatban a Felsőbb református leányiskolával és első tanárául a jeles Kálvin-fordítót, *Rábold Gusztávot* hozták el Hajduböszörményből, mely a Kálvineummal és a mi szeretett püspökünkkel a mi magyar globusunknak valósággal Medinájává lett. A Mekkája azonban mégis csak Debrecen maradt, melynek dicsőségét növelte egy régi tanárunknak újabb doktorsága és egy ifjabb tanárunknak, azaz kettőnek újabb kitüntetése. Ez a régi, érdemes tanárunk dr. Erdős József, a theol. professzora, akit a genfi egyetem is doktori címre méltatott. Sem jelentés, sem iskolai ünnep nem méltányolta e ritka kitüntetést. Illő, hogy legalább mi, a magyar prot. egyházi és társadalmi élet hű krónikásai megemlékezzünk arról. Ezt tesszük most ime és koszorút fonunk a nagyírű tudós, circumspectus ac prudens professor feje köré, akinek a kitüntetés mellett a legnagyobb boldogságot is megadta az Úr családjában, jó gyermekeiben, szép leányaiban és unokáiban. Élvezze ezt a boldogságot még sokáig és lássa övéit, mint szép olajvesszőket az asztala körül. A boldog fiatalság kapujában, a férfikor nyarában áll a másik két szerencsés: dr. Pap Károly és dr. Darkó Jenő. Az első magántanári címet és jelleget nyert a budapesti egyetemtől, a másik akadémiai tagságot. Fény nevükön, áldás életükön. Mint fény és áldás azokén, akik mellettök a minden élők útján elmentek, de akiknek emléke a vén kollégium időtől barnult falait, mint a lemenő nap, ma is aranyozza. Ime így néz ki a vén

kollégium számadása a múlt évről; legyen az előtte álló jövődő gyászban, keservben kiméletebb, örömben, dicsőségben gazdagabb. Szaz legyen egyházunké, hazánké s a hazában a magyarság hű vezéreié és tanítóié is. Új évet irunk, 1914-et köszöntünk. Istennél kezdjük, aki a múlt évben is megtartott bennünket, iskolánkat s e várost.

Vén diák.

— **Főtiszteletű úr átvette hivatala vezetését.** Ez az újévi örömhír, melynek nemcsak a mi híveink, hanem más felekezetű polgártársaink is örülnek. Különösen a hazafias magyar zsidóság, melynek érdeklődéséről megindító bizonyosságokat vettünk. Volt rabbinus, aki imába foglalta szeretett püspökünk nevét, s volt, aki táviratilag hozta ezt a nagy beteg tudomására. Mindezt persze abban a hiszemben, hogy főtiszteletű úr súlyos beteg. Hálá Istennek nem ez volt ugyan az eset, azért a részvét és a ragaszkodás mégis méltó a feljegyzésre és viszonzást érdemel. Ez történt, midőn főtiszteletű püspökünk Szabolcsi Miksához, az Egyenlőség szerkesztőjéhez és az illető derék főrabbinushoz *Adler Illés úrhoz* a következő köszönő sorokat intézte:

Mélyen tisztelt Szabolcsi Ur!

A Rombach-utcai szent jelenetet tolmácsoló sürgönyéért fogadja hálás köszönetemet. Hogy lélekben mennyire felemelt, azt ki sem tudom fejezni; hogy testileg is felemelt, — a könyörgést meghallgató menyeyi Atya hatalmas jobbával — annak fizikai bizonyossága az a csodálatos javulás, hogy ime, *ezt a levelet már íróasztalomnál írhatom.* Legyenek áldva mindnyájan *a keresztyéni mértéket is túlhaladó szeretetért*, amellyel engem olyan boldoggá tettek s magukat olyan csodálatosan nagygyá. Ószinte szeretettel és tisztelettel, kész szolgája

Debrecen, 1913 december 23.

Dr. Ballazár Dezső.

Tisztelt Főrabbi Ur!

Mindnyájunk közös atyja, Istene meghallgatta Önnek és népének könyörgését, amit a szentirat-tekercseket tartalmazó frigszekrény kinyitása alkalmából szent héber nyelven érettem, lélekben és érzésben testvérükért, Ő hozzá bocsátottak. Csodálatos hatalom állított talpra s beteggyamból felkelésem első alkalmát megragadom, hogy hálás köszönetemet küldjem Önnek és a Rombach-utcai zsinagóga szent gyülekezetének áhíthatos jószágukért, amellyel égi magasságba emelték fel *azt a testvéri viszonyt, amit fenntartani és ápolni a zsidósággal eddig is boldog voltam.* Az Úr áldja meg Önöket minden áldásával lelkek nemességéért, szívük jószágáért.

Debrecen, 1913 december 23.

Alázatos szolgája

Dr. Ballazár Dezső.

KONCZ

**FEST ::
TISZTIT**

mindennemű ruhát kifogástalanul. Gallérok és kézelők mosása és vasalása pontosan eszközöltetik. **Telefon 701.**

Fiók üzletek: Batthyány-u. 2. szám. Csapó-u. 17. szám.

Debrecen, Arany János-u. 10. sz.

Beszélő számok.

Statistikai összehasonlítása a tiszántúli református egyházkerületben, az 1837-ik évben és az 1907-ik évben kiadott névtári adatoknak, tehát 70 évről.

Egyházmegyék neve	Anyagyház		Leányegyház		Lelkész		Tanító		Szülöttek száma		Házasulók		Meghaltak		Iskolába járók		Lélekszám	
	1837	1907	1837	1907	1837	1907	1837	1907	1837	1907	1837	1907	1837	1907	1837	1907	1837	1907
Alsószabolcs hajdúvidéki egyházmegye	21	24	7	2	24	27	72	175	3506	4690	805	1049	2553	4067	6209	13257	85647	124807
Beregi egyházmegye	64	64	10	1	66	63	74	55	1474	2027	412	448	1475	1401	2672	8660	36563	51147
Békésbányai e. m.	22	46	25	12	28	55	82	189	5776	7636	1389	1705	4176	5284	8097	22973	108805	205092
Bihari egyházmegye	42	42	—	1	42	43	70	56	1807	2222	515	508	1751	1813	3390	9416	43193	62073
Debreceni egyházm.	26	27	3	1	30	31	73	160	3745	4425	951	1176	2662	3661	5348	12514	98204	123609
Ermelléki egyházm.	38	39	36	1	41	39	67	70	1737	1866	592	422	1415	1340	3096	5291	43510	52535
Felsőszabolcsi e. m.	93	91	15	7	93	87	97	131	2686	3662	819	836	2337	2512	3637	10907	59447	89711
Hevesnagyuns. e. m.	24	26	6	2	31	32	78	165	3891	4649	1060	1161	3206	3708	7658	14179	89675	135555
Máramaros-ug. e. m.	36	31	—	4	34	31	40	28	556	801	133	219	556	508	1188	2696	13328	21840
Nagybányai e. m.	43	4	56	5	43	40	50	46	812	945	209	211	561	659	1367	3338	18454	23780
Nagykarolyi e. e.	35	35	16	—	35	34	39	54	1101	1462	253	283	792	980	1903	4357	25875	34941
Nagyszalontai e. m.	40	45	6	8	41	45	63	95	2350	3260	552	844	1519	2446	4560	9398	51595	90120
Szalmáryi egyházm.	64	65	4	2	65	66	74	89	1265	1929	406	423	1227	1388	3139	8619	37708	55260
Összesen :	548	577	184	46	573	592	79	1315	30707	39575	8076	9285	24130	29767	54124	126605	711499	1.069470

A fenti kimutatást Sipos János b.-újlaki lelkész, ez a rendkívül szorgalmas, dolgos és buzgó lelkészársunk küldte be hozzánk, közlés végett. E nagy gondal készült összeállításban a számok magok beszélnek és azt beszélnek, hogy — az egy békésbányai kivételével — a perifériákon levő egyházmegyék bizonyos tekintetben mind hanyatlóban vannak s hogy az alföldi nagy egyházak, egyházmegyék is stagnálnak. 1907 óta ugyan történt némi változás, de ennek jó része (Szabolcs is fejlődött) ismét a bányára esik, mely rohamosan növekszik és a legnagyobb gondot igényli. De azt igénylik a kis egyházak is, melyek — mint az erdélyi kerületben — nálunk is sorvadnak. A kivándorlás miatt, a falu kulturálatlansága miatt, miattunk is, akiknek ezt a kulturát el kellett volna terjesztenünk. Feltűnő, hogy míg a hívek száma csaknem 30%-kal emelkedett és 700,000-ról egy millió felülre rug, a gyermekek száma csak 8872-vel nőtt. Legszomorúbb azonban a nagyvárosi egyházak helyzete. A falu népességét és erejét a városok szívták fel (Románia és Amerika mellett), ha mégis stagnálnak, annak oka csak az egyházi tényezők meghanyagatlansága lehet. Falun inkább gazdasági, a városokban inkább erkölcsi jellegű a válság és a veszedelem. És ez a veszedelem sokkal nagyobb, mint ahogy látszik. A városok ugyanis 1837 óta rendkívül erősen fejlődtek. E fejlődéshez mérve a helybenállás és darvadozás rettenetes pusztulás. Örömdetes a beszélő számokban az iskolába járók megnövekedése. De szóljanak hozzá mások is.

— **Dr. Kúthy Zoltán.** Az „Amerikai Magyar Népszava” newyorki napilap 1913 december 17-iki számában a következő hírt hozza: „Nagy tiszteletadással köszöntjük a new-yorki magyar reformátusoknak immár tizenhat év óta igazán lelkes, fáradhatatlan lelkészét, a magyarországi egyházhoz csatlakozott amerikai reformátusok vezérét: Kúthy Zoltánt, abból az alkalomból, hogy az amerikai Oskaloosa egyetemen bölcsészeti doktori vizsgát tett és az egyetem a bölcsészeti doktori diplomával tüntette ki. Angol nyelven írt bölcsészeti doktori tanulmányának a címe: „Magyarország múltja, jelene és jövője”. Ha volt munka nagy, nehéz és diadalmas, úgy a Kúthy Zoltán munkája nagy, nehéz és diadalmas volt. New-Yorkban jóformán a semmiből hatalmas egyházközséget teremtett, úgy, hogy ma a magyarok sok száza örövendeznek abban a 7-ik utcai magyar református templomban, amelyet szintén ő építtetett, s amelynek a remek Bocskay harangját csak nemrég, november 23-án, oly emlékezetes szép ünnepséggel szentelték fel. Kúthy Zoltán apostola, prófétája annak a diadalmas eszmének, szimbólumnak is, amely az amerikai magyar reformátusokat anyaegyházukhoz, a magyarországi református egyházhoz kapcsolja s a Kúthy Zoltán neve ma már valóságos fogalom a kitartó, önfeláldozó munkára, a megalkuvást nem ismerő magyar hazaszeretetre, amely mellett azonban szépen megfér Amerikának

a szeretete is. Fiatalon, huszonkilenc éves korában lett esperes s e díszes egyházi hivatalt már kilenc év óta tölti be nagy ambícióval, páratlan energiával, szakadatlanul dolgozva s munkabíráásával és lelkes kitartásával még az ellenfeleit is csodálatra ragadja. Mint ekesszóoló egyházi szónokot pedig mindenfelé ünneplik. Tehát minden tekintetben méltó, érdemes férfiút ért az amerikai egyetemi kitüntetés, amely Kúthy Zoltánt a tudásáért doktori oklevéllel tisztelte meg. Ez a tiszteletadás megtisztelése a magyar névnek is.”

— **Tőkekamat segélyt nyert egyházak Tiszántúlról:** Nyirmártonfalva 1000, Tiszanagyfalu 80, Hajduszoboszló 1500, Ugornyagergelyi 400, Macsola 200, Vásárosnamény 1000, Kevevára 1500, Református kovácsháza 450, Resica 1000, Szentés 750, Hegyközsésatár 300, Nagyszántó 300, Paptamási 400, Dancsháza 400, Albis 400, Csokaly 400, Érbogyoszló 300, Érköbölkút 250, Érsemjén 500, Gálospetri 400, Demecser 200, Mezőladány 200, Berkesz 500, Anares 250, Tiszaigar 500, Nyirjákó 300, Ujfehértó 300, Nevetlenfalu 200, Fancsika 300, Gödényháza 300, Nagytarna 250, Tiszabökény 200, Tiszakeresztúr 300, Tiszapéterfalva 300, Tiszaújlak 250, Tamásváralja 300, Kishodos 200, Méhtelek 400, Uszka 200, Tisztaberek 500, Sándorhomok 100, Józsefháza 500, Sárközújlak 500, Egri 300, Mikola 300, Magosliget 300, Sárköz 200, Szamoskóród 300, Hirip 250, Adorján 300, Ombod

200, Kispalád 300, Kőszegremete 400, Nagyhodos 200, Batiz 200, Szárazberek 100, Kispeléske 500, Hodász 500, Papos 300, Nyirparasznya 200, Olesvaapáti 200, Magyarcséke 400, Nagyszalonta 700, Csermő 50, Füledd 500, Géberjén 175, Kölcsé 450, Sonkád 400, Milota 200, Mánd 200, Tiszacsege 250, Beregsurány 500, Békécsaba 250, Orosháza 750, Versecz 1000, Kisszántó 500, Érábrány 500, Székely 250, Oros 350, Ór 100, Salánk 750, Köröstárkány 100, Várasfenes 250, Fehérgyarmat 500, Komlódtótfalu 400, Tunyog 500, Gádos 300, Nyirtass 400, Geszteréd 400, Verbóc 300 korona.

Kik pályáztak a debreceni lelkészi állásra? Ifj. Görömbei Péter Mándok, Harsányi Pál Gyoma, Kövér Árpád Sajókeszi, Nagy Márton Szerep, Ónody Sándor Mezőgyán, Szabó Zoltán Székelyh d, Szilágyi Imre Nyirbogát, lelkészek és Kolozsvári Mihály H.-nánási s. lelkész. A választás e hó végén vagy február elején lesz.

— **Balogh Ferenc emlékéért.** Végh József esperes a következő szép körlevéllel ajánlja Balogh Ferenc emlékének megörökítését a lelkészek figyelmébe: Az érmelléki református egyházmegye esperesétől. 2638—1913. sz. *Szeretett Testvéreim és Szolgatársaim!* Alig van közöttünk valaki, aki ne ismerte, ne tisztelte s ne szerette volna néhai dr. Balogh Ferenc volt theologiai tanárt, a mi atyai mesterünket, protestáns közéletünk eme feledhetetlen bajnokát! Csaknem mindannyian ültünk lábainál, lesve ajkairól zsongó szava édes bűgésében a hitélet örök igazságait! Elhalt a hang, az egykor melegen érző szív nem dobog, jóságos, szeretetteljes arca nem mosolyg reánk! Porsátorán az enyészet hatalma dúl, lelke — hiszem — áldólag tekint most is reánk! Hogy hálás emlékeztünkben élénken megmaradjanak lánglelke alkotásaink kívül, szeretett, szelíd, lebilincselő arcvonásai is, ezt célozza a theologiai tanárkarnak a Debreceni Protestáns Lap december 13-iki számában közreadott felhívása, melyben Feledhetetlenünknek a debreceni főiskola területén emelendő ércszobra létesítése érdekében fordul hozzánk! Szégyenpírja égetné arcomat, ha e kérelmet nekem veletek szemben csak egy szóval is támogatni kellene! Olvassátok el a jelzett lapot, s tegyetek szívetek érzelme szerint, hiszen, tudom, hogy fényes ércszobor kiáltja minél hamarabb hangosan, hogy a legszebb erényt, a hálás kegyeletet a tisztelő tanítványok szívéből nem pusztíthatja el a tűnő idő! A szeretet közelgő nagy ünnepe boldog meglepedésben találjon mindannyiótokat! Szíves szeretettel köszönt: Érsemjén, 1913 dec. 20. Szolgatársatok: *Végh József esperes.*

— **Az Élesdi Református Kőr** 1913 december 26-án bérelt helyiségében Élesden igen jól sikerült felolvasó estélyt tartott. Az estély műsorának kimagasló száma volt *Dávid Gyula* református lelkész elnöknek „*Az Istengondviselése*”-ről tartott felolvasása, mely mindenkinek, de különösen a házasságban levők és házasságra lépni szándékozóknek volt nagyon érdekes és tanulságos elbeszélés. Karácsonyi hangulatot nevelő, a könyörülő és jöttenni kész szeretetre indító hatással adták elő *Gönczi Klárka* és *Kulcsár Elvira* a „*Karácsonyi álom*” c. dialógót. *Dávid Mihály* tartott szabad előadást a kevélyekről és az alázatosokról, mindenkinek az igazi alázatoságot ajánlván követésre. *Vincze István* pedig zene-

kíséret mellett énekelt néhány szép magyar nótát nagy tetszés mellett. A közönségből frenetikus hatást váltott ki végül *Pető Juliska* víg monológja a falusi kis lányról. Az egyes számok között a református ifjúság adott elő néhány szép dalt szabatossággal, nagy sikerrel. Az elnöki bezáró szó után a fellelkesült közönség a „*Hymnus*” elneklésével zárta be az estélyt, melynek kedves emlékével távozott haza az esteli órákban az egyház javára buzgón adakozván.

— **Karácsonyesti ünnepély Apagyon.** Az apagyi református egyház kebelében karácsony estéjén a református iskolában lélekemelő, a vallásos érzést ellenállhatlan erővel felébresztő és fokozó karácsonyfa ünnepély tartatott, nemcsak az egyház tagjai, de felekezeti különbség nélkül a község lakosainak óriási érdeklődése és részvétele mellett. Szívet és lelket gyönyörködtető volt szemlélni iskolás gyermekeink, serdülő és felnőtt ifjaink és leányaink s az érdeklődő szülők és előljárók nagy tömegét, amint az iskola nagytermében a feldíszített karácsonyfát körül állottak s megcsendült ajkaikon a karácsonyi magasztos zsolozsma: „Az Istennek szent anygala”. A lelkész által hetenként két este tanított és vezetett vasárnapi iskola növendékei s az ifjúsági egylet, valamint a Tóth Zsigmond orgonista-tanító által betanított és előkészített iskolás gyermekek a bethlehemi mezők anygali karára emlékeztető, a szívek vallásos érzésének húrjait élénk rezgésbe hozó dicszhymnusokat zengedeztek összhangra. Amennyiben az ilyen karácsonyesti ünnepélyek a mi egyházainkban nagyon kevés helyen, sőt falusi gyülekezeteinkben alig-alig vannak szokásban, a nagytt. szerkesztő úr kegyes engedelmevel közlöm a mi karácsonyesti ünnepélyünk műsorát: 1. Közének: 64. dics. 1—3. v. 2. Alkalmi ima. Imádkozta: Szabó Aladár lelkész. 3. Alkalmi ének: „Csak zengjete”, a „Gyermeklant”-ból. Énekelték összhangra az elemi iskola növendékei. 4. Alkalmi beszéd. Tartotta Tóth Zsigmond tanító. 5. „Szálljatok le, szálljatok.” Irta Szabolcska Mihály. Szavalta Szabó Irénke a vasárnapi iskola növendéke. 6. Alkalmi ének. Szövegét írta Szabó Aladár. Dallam: „Mindenható leborulva”. Énekelték az egyházi dal-egylet. 7. „Krisztus Urunknak.” Irta Szabolcska M. Szavalta Poór Juszt, a vasárnapi iskola növendéke. 8. „Hozsánna” című énekes könyv 13-ik éneke. Énekelték összhangra a vasárnapi iskola növendékei. 9. Alkalmi vers. Szavalta Tóth István elemi iskolai tanuló. 10. „Hozsánna” című énekes könyv 24-ik éneke. Énekelték összhangra a vasárnapi iskola növendékei. 11. Alkalmi vers. Szavalta Tóth Juszt elemi iskolai tanuló. 12. Bezáró beszéd. Tartotta Szabó Aladár lelkész. 13. Közének: 64. dics. 13, 14—15. versei. Az esti ünnepély végeztével 200 drb. vallásos füzetet és szívet-lelket nemesítő, építő olvasmányt osztottunk ki az iskolás gyermekek, a vasár-

napi iskola növendékei, általában a közönség közt; ezenkívül az iskolás gyermekek némi alkalmi aján-dékokat kaptak. Végezetül a kitett perselybe ada-kozásra hívatván fel a közönség, mintegy 6 kor-gyűlt a szegény iskolás gyermekek javára. Akadnak többen lelkésztársaim között — magam is hallottam, — akik a mi ifjú egyháztagsainkkal végzett ilyen féle munkát s a vasárnapi iskolák bibliamagyarázásait s egyéb a kegyességet fokozó vallásos foglalkozásait, feleslegeseknek, sőt pietizmusnak deklarálván — túl puritánságukkal össze nem férőnek tartják s ez alapon talán még károsnak is vélik. Nem tudok velők tartani. Ittmár 27 éves lelkési gyakorlatom s szerzett tapasztalataim arról győztek meg, hogy népünk rendkívül kedveli, ha ilyen módon is fog-lalkozunk velők, különösen az ő fiaikkal és leányaikkal. Vallásosságuk, egyháziasságuk, a templomhoz és egyházunkhoz való ragaszkodásuk, áldozatkész-ségük, az ilyen vezetők iránti szeretetök, hódolatuk, bizalmuk szembetűnő módon növekszik. Ez is egyik kellék ahhoz, hogy hitben erős egyháztagokat nevel-jünk. Inkább egy kis vallásos tulzás, mint hitelenség, közönyösség s ezek nyomán pusztulás! Egyáltalán nem szükséges azért, sőt nem is szabad a pietizmus beteges érzélgősségének hódolni. A józan belátás, a körülmények, a tapasztalat, az ezirányú irodalom iránt való érdeklődés s annak okos, észszerű, a körülményekhez mért felhasználása mindenkit megtanítanak s elvezérelnek a helyes középutra. Minden-estre nehéz dolog nekünk — különösen kezdetben — ilyen munkával foglalkoznunk, akiket nemesak hogy rá nem neveltek annak idején az ilyen munkára, sőt olykor-olykor oly túl szabadelvű előadásokat hall-gattunk, amelyek legalább nekem — s azt hiszem többen is lehettek ilyenek kortársaim közül — lel-kési pályám kezdetén nem kis mértékben hatottak zavarólag katedrai tisztemre s évek sorának kellett elmúlni s e téren bizonyos élettapasztalatokra is szert tenni, míg lelkem megzavart hitbeli egyen-súlyra helyreállott. Azon kedves lelkésztársaim azért, akik még idáig a fentebb említett lelkési munka iránt nem érdeklődtek, vagy attól idegenkedtek, vegyék fontolóra, hogy ezzel foglalkozni érdemes is, hasznos is, üdvös is, megnyugtató és boldogító is, sőt talán kötelesség is. Apagy, 1913 dec. 28. *Szabó Aladár* református lelkész.

Felelős szerkesztő: FERENCZY GYULA Dr.

Munkatársak: Soltész Elemér, dr. Veress István.

Egyszerű és különleges gyártmányú zseb-, inga-, fali- és ébresztő-órák szakszerűen lesznek javítva, jutányos árban Apródinál, Debrecen, Szent-Anna-utca 2. szám.

Pályázat

a máramaros-ugocsai református egyházmegyébe ke-belezett tiszabökényi organista-kántor-tanítói állásra.

I. Javadalom :

1. Lakás természetben mintegy egy holdnyi ter-jedelmű kerttel.
2. 7 kat. hold és 535 □-öl terjedelmű tagbéli szántóföld, melynek adóját egyház fizeti, de amelyet a haszonélvező tanító saját tetszése szerint hasz-nálhat.
3. A közös legelőben 1727 □-öl területű föld, 2 darab marhára.
4. Egyház pénztárából 405.80 korona, április és október hóban fizetve.
5. Államsegély és tandíjkárpótlás 1200 koronáig 914 korona a halmi adóhivatalból felvéve havi előleges részletekben.
6. Stóla az egyházkerületi szabályzat szerint. Énekszós temetésnél egy korona; lelkész közbéjötté-vel végzett temetésnél 2 korona.

II. Kötelesség :

1. Egy hat osztályú elemi iskola egyházkerületi tanterv szerinti tanítása.
2. Ismétlő iskolások tanítása.
3. Templomi éneklés orgonakísérettel.
4. Kanonikus órákon és lelkész akadályoztatása esetén az istenitisztelet végzése.

Pályázótól az éneklés és orgonázásban való jár-tasság megkívánatik s az is, hogy próba végett az egyház kebelében megjelenjen. Útiköltség a megvá-lasztottnak térítettik meg.

Pályázati határidő 1914 január hó 11. (tizenegy.)

Állás megválasztás után azonnal elfoglalandó.

Pályázati kérvények: *Református lelkési hiva-talhoz Tiszabökénybe, Ugocea megye* küldendők.

Különösen templomfestéseknél felhívjuk olvasóink figyelmét *Schuller* vállalatára Debrecen, Simonffy-utca 25. sz. Telefon 806. Költségvetés díjtalan.

BUTOR

részletre és készpénzért igen jutányos árban kapható **Kovács Mihály** butorrak-tára **Budapest. VII. Thököly-u. 22.** a Köz-ponti pályaudvar közelében. E lapra hivat-kozik 10% árengedményben részesülnek

Szabó Lajos fiai cégnél

DEBRECEN, RÓZSA-UTCA.

Téli ruhaszövet 115 cm. széles	métere K	2.—
Sima sötétkék- és feketeszövet		
120 cm. széles	métere K	2-80
Angol divatszövet 135 cm. szél.	métere K	3-40
Double kosztümkelme 135 szél.	métere K	5.—
Blouse- és ruhaselymek	métere K	4.— 5.— 6.—
Színes bársonyok	métere K	2-40
Jó mosó cosmanosi kartonok	métere K	—90
Divat flanel velezek	métere K	1.—

FÉRFI ÉS NŐI INGEK

23 MÉTERES VÁSZNAK

rendkívül leszállított árban.

Szab. Grazer-féle

egészségügyi papír.

El az ujság-papirral! Kulturszükséglet!

Ezen papír egyenként hajtogatva és egymásba kapcsolva jön forgalomba. Használata megóvja az emberiséget fekélyek és ragályozástól, mely a tisztátalan papír igába hajtásával állandó veszéllyel jár az egészségre. Eddig példátlan olcsó árban árusítom ezen cikkeket, miért is a legkisebb keresetű kézimunkás fülkéjéből sem szabad hiányozni.

ÁRA:

Egy csomag 500 drb barnapapír (Grazer-féle) 30 fill.
Egy csomag 500 drb fehérpapír (Grazer-féle) 36 fill.
Egy drb hozzávaló tömör, elegáns tölgyfa-szekrényke, elzáró tolóajtóval . . . . 2 K 40 f

Mihály Sámuel

papirkereskedés, irodaberendezési szaküzlet, vilanyerőre berendezett könyvnyomdai iparüzem

DEBRECEN, Piac-utca 30. sz. (Korzó.)

Alapított 1891.

Alapított 1891

A tisztelendő lelkész és tanár urak figyelmébe.

Elegáns, tartós minőségű, modern szabású őszi és téli férfi-, fiú- és leányka-ruhákat szolid áron vásárolhatunk az előnyösen ismert oooo

Neumann M.

cs. és kir. udvari és kamarai szállító férfi-, fiú- és leánykaruha telepénél

Debreczen, Piac-utca 51., Főpostával szemben.

Fióktelepek: Arad, Brassó, Debreczen, Fiume, Kassa, Kolozsvár, Miskolc, Nagyvárad, Pécs, Pozsony, Szeged, Temesvár, Zágráb, Sofia, Belgrád.

* Árjegyzék kívánatra díjtalanul küldetik. *

SZLEZÁK LÁSZLÓ

Bur viamos vasut-
örház megállóhely.

Budapest, VI., Frangepán-u.

1900. évi párisi világ-
kiállításon kitüntetve.

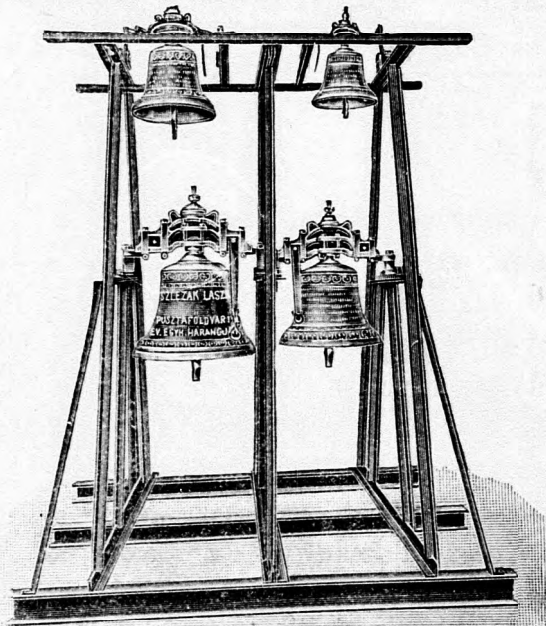
77. szám. (Saját házában.)

Ajánlja legjobban berendezett harangöntődjét a nemes egyházak részére. Harangokat bármily nagyságban ujonnan önt, régi, repedt, vagy nem összhangzó harangokat a legmagasabb árban átveszi és átönti a leg szebb zengzetben, a legfinomabb harangérből, tiszta csengő hanggal. Minden harang hangja előre határozatit meg. — Különösen ajánlja a legjobbnak bizonyult és a legkönnyebben kezelhető harangfelszereléseit, amelyek a torony falait nem rázzák, akár kovácsolt-, akár öntöttvas szerkezettel. A legujabban a ceglédi, bölcskei, zilahi, ráckevei, erzsébetfalvai, nyirmártonfalvai, makádi, veresegyházai, zólyomi, székelyudvarhelyi, kevécsidai, kiscsányoszrói, kátádfai, rimakokovai stb. református egyház nagyharangjait öntötte és vasállványokra helyezte, jelenleg önti a szentesi református egyház nagyharangjait.

Költségvetéssel díjmentesen szolgál és kívánatra a helyszínére saját költségen utazik.

Számos egyházi elismerés! Telefonszám: 174—16.

harang-ércöntőde, harangfelszerelés
és haranglábgyár

Ezen harangok 1913-ban a pusztaföldvári evang. egyház részére készültek, méltóságos Balla Mihály miniszteri tanácsos úr rendelésére.

A Nagytiszteletű lelkész urak és a n. é. uri közönség b. figyelmét felhívom 20 éves törv. bejegyzett ..

FÉRFI SZABÓ

cégemre (üzletemre), melyben a leg-elegánsabb angol és magyar divatú uri ruhákat, papi palástokat és fővegeket, sikkos vasuti és katonai egyenruhákat készítek.

Tartalékos tiszték, tisztjelöltek és egyéves önkéntesek teljesen előírás szerint lesznek felszerelve.

↔ Teljes tisztelettel ↔

Prelovsky András

papi, egyenruha és uri szabó
Debrecen, Kossuth-u. 4.

Egyházak,

iskolák, hivatalok, takarékpénztárak és magánfelek részére

gummi- és réz-

bélyegzőket

gyorsan és olcsón készít

ELSŐ DEBRECENI BÉLYEGZŐGYÁR

Simonffy-u. 5. — Telefon 653.

NYOMTATVÁNYOKAT

SZAKSZERŰ ÉS IZLÉSES KIVITELBEN SZÁLLIT.

HERCZEG HENRIK KÖNYV- ÉS MŰNYOMDA
VÁLLALATA o o o o
DEBRECEN, SIMONFFY-UTCZA 5.